

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ДЕРЖАВИ І ПРАВА
імені В. М. КОРЕЦЬКОГО**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор Інституту,
академік НАПрН України
Скрипнюк
«04» 04 2023 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Актуальні проблеми теорії держави і права»
підготовки здобувачів вищої освіти
на третьому (освітньо-науковому) рівні
на здобуття ступеня: доктор філософії (PhD)
за спеціальністю: 081-Право
галузі знань: 08-Право**

Розглянуто та затверджено
на засіданні Вченої ради Інституту
від «6» липня 2023 року
протокол № 7

Київ - 2023

Розробник(и):

Пархоменко Н.М. – завідувач відділу теорії держави, д.ю.н., проф., член-кор. НАН України, заслужений юрист України.

Онiщенко Н.М., заступник директора Інституту з наукової роботи, доктор юридичних наук, академік НАПрН України, професор.

Тарахонич Т.І., старший науковий співробітник відділу, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник.

Богiніч О.Л., старший науковий співробітник відділу, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник.

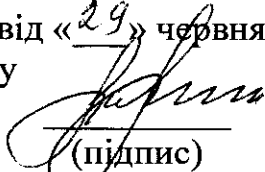
Сунегін С.О., старший науковий співробітник відділу, кандидат юридичних наук.

Клещенко Н.О., науковий співробітник відділу, кандидат юридичних наук.

Робоча програма затверджена на засіданні відділу теорії держави і права Інституту держави і права імені В.М. Корецького НАН України

Протокол № 4 від «29» червня 2023 року

Завідувач відділу

(підпис)

Пархоменко Н.М.

«29» червня 2023 року

1 – Загальна інформація про навчальну дисципліну	
Повна офіційна наукової установи	Інститут держави і права імені В.М. Корецького Національної академії наук України
Повна назва навчальної дисципліни	«Актуальні проблеми теорії держави і права»
Повна назва структурного підрозділу	відділ теорії держави і права
Викладач	Пархоменко Н.М., д.ю.н., проф.
Рівень вищої освіти	НПК України – 8 рівень, FQ-EHEA – третій цикл, EQF-LLL – 8 рівень
Форма навчання	денна/заочна
Передумови для вивчення дисципліни	наявність освітнього ступеня магістр (ОКР-спеціаліст)
Рік, та семестр вивчення навчальної дисципліни	2-ий рік підготовки, 3 семестр
Цикл/рівень програми	НПК України – 8 рівень, FQ-EHEA – третій цикл, EQF-LLL – 8 рівень
Передумови для вивчення дисципліни	Наявність освітнього ступеня магістр (ОКР-спеціаліст)
Мова викладання, навчання, оцінювання	українська
Місце навчальної дисципліни в освітньо-науковій програмі	вибірковий компонент ОНП, цикл – професійної підготовки, (ОК-3)

Обсяг навчальної дисципліни	3 кредити ЄКТС/90 год., у тому числі, аудиторних занять: лекції - 16 год, семінари – 14 год., самостійна робота - 60 год.
Форма поточного та підсумкового контролю	екзамен
Інструменти, обладнання та програмне забезпечення	лекції з даної дисципліни, підручники та навчальні посібники, монографії, статті у фахових виданнях, інтернет-ресурси, нормативні акти вітчизняного законодавства, відповідні електронні ресурси
Електронна адреса відділу / номер телефону	teorija06@gmail.com (044) 278-80-24

2. Мета навчальної дисципліни:

інтеграція та систематизація набутих знань під час вивчення курсів «Теорія держави», «Теорія права», «Проблеми теорії та філософії права», «Історія політичних і правових вчень», «Філософія права», «Соціологія права», а також під час вивчення теоретико-методологічних проблем галузевих і спеціальних юридичних наук та юридичних дисциплін, удосконалення знань аспірантів про загальні закономірності виникнення, розвитку та функціонування права і держави, формування теоретико-методологічної основи для майбутніх наукових досліджень та їх використання при написанні дисертації на здобуття ступеня доктора філософії.

3. Попередні вимоги до опанування навчальної дисципліни:

Навчальна дисципліна «Актуальні проблеми теорії держави і права» логічно продовжує цикл підготовки доктора філософії, органічно поєднуючи у собі попередні знання, вміння та компетенції, визначені державними стандартами для освітнього рівня «Магістр», а також вивчення дисциплін обов'язкового компоненту ОНП.

Зокрема, це передбачає знання понятійно-категоріального апарату юридичної науки, що отримані в результаті вивчення дисциплін з проблем теорії держави і права в магістратурі; навчальних дисциплін «Методологія, організація та технологія наукових досліджень», «Філософія науки та культури», «Актуальні проблеми конституційного права України» – на першому році навчання в аспірантурі; знання змісту та сутності галузевих юридичних наук тощо; володіння навичками пошуку, обробки, аналізу та узагальнення правової інформації з різних джерел.

4. Анотація навчальної дисципліни.

Дана навчальна дисципліна передбачає поглиблене вивчення закономірностей виникнення та розвитку державно-правових явищ, зокрема, механізму держави, національних правових систем, правотворення, правотворчості, джерел права, правореалізації, конституціоналізації та гармонізації законодавства України з правом Європейського Союзу, особливостей механізму правового регулювання тощо, також аналіз сучасних вітчизняних та зарубіжних наукових досліджень у цій галузі знань, з'ясування і вирішення актуальних теоретичних проблем державотворення і правотворення.

5. Завдання (навчальні цілі) дисципліни:

- поглибити знання аспірантів про систему загальнотеоретичних правових понять і категорій права та держави, які мають фундаментальне значення для юридичної науки та юридичної практики; про загальні закономірності виникнення, розвитку та функціонування права і держави;

- ознайомити аспірантів із вітчизняною та зарубіжною доктриною щодо дослідження актуальних проблем державотворення, правотворення, правового регулювання;

- сформувати вміння застосовувати набуті загальнотеоретичні знання у юридичній діяльності;

- удосконалити теоретичне правове мислення, уміння творчо аналізувати і узагальнювати набуті знання та практичний досвід, користуватися першоджерелами та іншою науковою літературою та нормативно-правовими актами;

- сформувати у аспірантів навички щодо участі в правотворчій та правозастосовній діяльності органів державної влади та до науково-дослідної і викладацької роботи.

6. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1 - знати; 2 - вміти; 3 - комунікація; 4 - автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1.	<i>Знати:</i> предмет і завдання та курсу «Актуальні проблеми теорії держави і права» її місце в системі навчальних дисциплін.	<i>Лекція, самостійна робота</i>	<i>Доповіді та наукові роботи</i>	5%
1.2.	<i>Знати:</i> основні концепції, поняття і категорії, які мають фундаментальне значення для всієї юриспруденції, а також теорії права, теорії держави тощо.	<i>Лекція, семінарське заняття, самостійна робота</i>	<i>Доповіді та наукові роботи, модульна контрольна робота</i>	10%
1.3.	<i>Знати:</i> загальні закономірності виникнення, історію (світова та вітчизняна правова доктрина) розвитку та функціонування права і держави.	<i>Лекція, семінарське заняття, самостійна робота</i>	<i>Доповіді та наукові роботи, модульна контрольна робота</i>	10%
1.4.	<i>Знати:</i> актуальні проблеми та напрями розвитку держави на сучасному етапі.	<i>Лекція, семінарське заняття, самостійна робота</i>	<i>Доповіді та наукові роботи, модульна контрольна робота</i>	5%

		<i>самоcтійна робота</i>	<i>контрольна робота</i>	
1.5.	<i>Знати:</i> основні завдання та проблеми правотворення, правотворчості, правового регулювання, правореалізації	<i>Лекція, семінарське заняття, самоcтійна робота</i>	<i>Доповіді та наукові роботи, модульна контрольна робота</i>	10%
2.1.	<i>Вміти:</i> на основі здобутих знань використовувати основні доктрини, концепції, поняття та категорії теорії держави і права у ході навчання, підготовки дисертації та практичній юридичній діяльності (правотворчій та правореалізаційній), виступів на конференціях тощо.	<i>Лекція, семінарське заняття, самоcтійна робота</i>	<i>Доповіді та наукові роботи, модульна контрольна робота</i>	10%
2.2.	<i>Вміти:</i> застосовувати набуті загальнотеоретичні знання в процесі опанування проблем галузевих юридичних наук та положень нормативно-правових актів у практичній діяльності	<i>Лекція, семінарське заняття, самоcтійна робота</i>	<i>Доповіді та наукові роботи, модульна контрольна робота</i>	10%
3.1	<i>Вільно володіти</i> письмовою та усною державною мовою, правильно вживаючи правничу термінологію. <i>Вільно</i> та компетентно <i>працювати</i> з методологічним інструментарієм і теоретико-правовою термінологічною базою в процесі планування та здійснення наукового дослідження у сфері права.	<i>Лекція, семінарське заняття, самоcтійна робота</i>	<i>Доповіді та наукові роботи, модульна контрольна робота</i>	10%
3.2.	<i>Здатність до оволодіння</i> загальнонауковими (філософськими) <i>компетентностями</i> , спрямованими на формування	<i>Лекція, семінарське заняття, самоcтійна робота</i>	<i>Доповіді та наукові роботи, модульна контрольна робота</i>	10%

	системного наукового світогляду, що розвиває здатність генерувати нові ідеї. <i>Брати</i> участь в обговореннях дискусійних проблем теорії держави і права.			
4.1.	<i>Здатність</i> самостійно організувати процес написання наукових робіт, пошуку, обробки та аналізу інформації з різних наукових джерел; в подальшому проводити самостійні наукові дослідження з використанням національного та зарубіжного досвіду.	<i>Лекція, семінарське заняття, самостійна робота</i>	<i>Доповіді та наукові роботи, модульна контрольна робота</i>	10%
4.2.	<i>Здатність:</i> застосовувати новітні інформаційно-комунікативні технології при здійсненні наукових досліджень та практичній юридичній діяльності.	<i>Лекція, семінарське заняття, самостійна робота</i>	<i>Доповіді та наукові роботи, модульна контрольна робота</i>	10%

7. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код)	1.	1.2	1.3	1.4	2.1	2.2	2.3	2.4	3.1	3.2	3.3	4.1	4.2
	1												
Програмні результати навчання (назва)													
ПРН-1 Знати основні теоретичні та концептуальні підходи щодо розуміння права та держави, демонструючи системний науковий світогляд та правовий кругозір.		+		+	+		+	+		+		+	

ПРН-2 Вміти застосовувати нові цілісні знання у науково-дослідній та практичній діяльності.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ПРН-3 Вміти формулювати переконливі аргументи на підтвердження наукових гіпотез.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ПРН-4 Уміння з нових дослідницьких позицій формулювати загальну методологічну базу власного наукового дослідження, усвідомлювати його актуальність, мету і значення для розвитку інших галузей науки, суспільно-політичного, економічного життя, національної чи світової духовної культури.	+	+		+		+		+	+	+		+	+
ПРН-5 Критично оцінювати нові тенденції розвитку науки (фахової галузі), оцінювати їх потенціал, та генерувати нові ідеї.	+	+		+	+		+	+	+	+		+	+
ПРН-6 Вміти застосовувати концептуально-методологічні знання про сутність природних і суспільних явищ для аналізу проблем в тій чи іншій галузі науки.	+	+		+		+	+	+	+	+		+	+
ПРН-7 Вміти генерувати нові наукові ідеї, визначати основні проблеми вітчизняного та міжнародного законодавства, формулювати мету та завдання власного наукового дослідження з дотриманням належної академічної доброчесності.	+	+	+		+	+	+		+	+	+		+
ПРН-8 Здатність презентувати українською мовою як усно, так і письмово, результати власного наукового дослідження на основі знання мовних норм і мовної організації наукових текстів .	+	+	+			+		+	+		+		+

ПРН-9 Здатність вільно вести іноземною мовою професійний діалог з науковою спільнотою в певній галузі наукової та /або професійної діяльності, здійснювати презентацію свого власного наукового дослідження на міжнародних наукових конференціях, семінарах.													
ПРН-10 Уміння кваліфіковано відобразити результати наукових досліджень у наукових статтях та тезах, опублікованих як у фахових вітчизняних виданнях, так і у виданнях, які входять до міжнародних наукометричних баз.	+	+		+				+		+	+		+
ПРН-11 Вміти самостійно формулювати робочі гіпотези досліджуваної проблеми, які мають розширювати і поглиблювати стан наукових досліджень в обраній сфері .	+	+	+					+	+			+	+
ПРН-12 Здатність використовувати сучасні інформаційні та комунікативні технології при спілкуванні, обміні інформацією, зборі, аналізі, обробці, інтерпретації джерел; оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, встановлювати їх інформаційну цінність шляхом порівняльного аналізу з іншими джерелами.													+
ПРН-13 Дотримуватися основних норм, прийнятих науковою спільнотою, з урахуванням міжнародного досвіду спілкування; здійснювати особистісний вибір у морально-ціннісних ситуаціях, що виникають у професійній сфері діяльності.	+	+						+	+			+	+
ПРН-14 Володіти методами діагностики рівня компетентності (навченості, вихованості, ціннісної	+			+	+			+	+			+	+

позиції) аспірантів; методами й методиками моніторингу якості знань аспірантів для аналізу освітнього процесу, його корекції та зміни.														
ПРН-15 Здатність до постійного самовдосконалення та саморозвитку.	+		+		+			+	+			+		+

8. Форми оцінювання студентів

Система оцінювання знань аспірантів з кожної дисципліни включає поточний (у випадку визначення лише одного модуля), модульний та семестровий контроль знань, оцінювання результатів практики.

- *Поточний контроль* здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, семінарських занять.
- *Модульний контроль* проводиться з урахуванням даних поточного контролю за відповідний модуль і має на меті оцінку результатів знань аспіранта після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля.
- *Підсумковий контроль* проводиться у формі екзамену, визначених робочим навчальним планом у терміни, передбачені графіком навчального процесу.

На початку вивчення відповідної дисципліни аспіранта повідомляють про наявність робочої навчальної програми, про кількість змістових модулів, зміст, форми проведення поточного (модульного) контролю та критерії їх оцінювання.

При **поточному** контролі *оцінці підлягають*: рівень знань, умінь і навичок аспірантів, продемонстрований у відповідях і виступах; активність при обговоренні питань; результати виконання тестів тощо (максимальний бал - 60).

Аспірант, який з поважних причин, підтверджених документально, не мав можливості брати участь у формах поточного контролю (не склав ЗМ) має право на його відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання. Аспіранту, який не набрав прохідного мінімуму, за дозволом викладача, надається можливість здачі пройденого матеріалу для отримання необхідної кількості балів з поточного контролю шляхом виконання спеціальних тестів/контрольної роботи підвищеної складності, за виконання яких можна набрати до 40 балів. У випадку проведення поточного контролю комісією складність тестових чи контрольних завдань може бути підвищена і оцінюється до 50 балів.

Аспірант **не допускається** до складання екзамену, якщо кількість балів, одержаних за змістовні модулі (поточний контроль) упродовж семестру разом з максимально можливою кількістю балів, набраних на заліку, в сумі не перевищуватиме **49** балів.

Під час виконання завдань та відповідей на семінарських (практичних) заняттях оцінюванню підлягають рівень знань, продемонстрований у відповідях, виступах, колоквиумах, активність в обговоренні питань, винесених на семінарські заняття, участь у дискусіях.

Під час контролю виконання завдань для самостійної та індивідуальної роботи оцінюванню підлягають: самостійне опрацювання теми або окремих питань; підготовка рефератів, есе, конспектів навчальних та наукових текстів, архівних матеріалів, переклад іноземних текстів тощо.

Модульний контроль з навчальної дисципліни «Актуальні проблеми теорії держави і права» передбачає дві модульні контрольні роботи.

По завершенню кожного змістовного модулю (ЗМ) аспіранти проходять письмовий контроль або у формі тестів, або відповідей на теоретичні питання, або виконання індивідуальних завдань.

У разі успішного складання першого ЗМ аспіранти отримують залік, в іншому випадку – відбувається повторне перескладання.

Терміни та зміст контрольних завдань доводяться викладачем до відома аспірантів завчасно. Під час виконання модульних контрольних робіт оцінюванню підлягають теоретичні завдання та практичні навички, яких набув студент після опанування певного завершеного розділу навчального матеріалу.

Підсумковий контроль відбувається у формі *екзамену* - підсумкова кількість балів з дисципліни (*максимум 100 балів*) визначається з урахуванням балів, отриманих під час заліку (максимальний бал - 40) та балів, отриманих за змістовні модулі (загальна сума балів, яку набрав аспірант за семестр). У відомості обліку успішності з навчальної дисципліни проставляються зведені дані за 100-бальною шкалою, за національною шкалою („зараховано”, „не зараховано”) та за шкалою ЄКТС (A, B, C, D, E, FX, F).

При підсумковому контролі оцінюванню підлягають: володіння ключовими теоретичними знаннями про об'єкт дисципліни; здатність творчо мислити та синтезувати знання; уміння використовувати знання для розв'язання практичних завдань.

Таблиця відповідності шкали оцінювання

Оцінка за 100-бальною шкалою Інституту	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	Визначення
---	--------------------------------------	------------------------------	-------------------

90 – 100	відмінно	А	Аспірант повністю оволодів програмою навчальної дисципліни, вільно оперує категоріальним апаратом; дає послідовні, чіткі і логічно побудовані відповіді на основні та додаткові питання; демонструє обізнаність з усіма поняттями, фактами, термінами; аргументовано використовує їх, уміє застосовувати матеріал для винесення власних суджень.
80 – 89	добре	В	Аспірант достатньо повно оволодів програмою навчальної дисципліни, проте у відповідях допускає несуттєві неточності; з незначними помилками демонструє розуміння основоположних теорій і фактів та вміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між ними; вільно оперує понятійним апаратом з несуттєвими неточностями.
65 – 79		С	Аспірант в цілому оволодів програмою навчальної дисципліни, проте при викладенні деяких питань (усно чи письмово) не вистачає достатньої глибини аргументації при оцінці наукових фактів, процесів, явищ, подій; оперує понятійним апаратом, допускаючи окремі неточності.
55 – 64	задовільно	D	Аспірант не в повному обсязі оволодів програмою навчальної дисципліни; матеріал викладає без глибокого осмислення, аналізу, порівняння та узагальнення. Фрагментарно, поверхнево (без аргументації та обґрунтування) викладає матеріал при усних або письмових відповідях.
50 – 54		Е	Аспірант показує мінімально достатній рівень знань з дисципліни. У відповідях (усних чи письмових) допускає суттєві помилки та не може критично оцінити

			наукові факти, явища, події.
35 – 49	незадовільно	FX	Аспірант не володіє програмою навчальної дисципліни; дає неправильну або поверхневу відповідь, яка свідчить про неусвідомленість і нерозуміння поставленого завдання.
1 – 34	неприйнятно	F	Аспірант показує неприйнятний рівень володіння програмою навчальної дисципліни.

Екзамен і залік вважається не зданими, якщо сумарна кількість балів з дисципліни не перевищує **49 балів**.

- підсумкове оцінювання: екзамен

	ЗМ1	ЗМ2	залік	Підсумкова оцінка
Мінімум	12	12	36	60
Максимум	20	20	60	100

9. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій, семінарських занять та самостійної роботи

№ теми	НАЗВА ТЕМИ	Кількість годин		
		лекції	семінари	Самостійна робота
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1				
ДЕРЖАВНО-ВЛАДНА ОРГАНІЗАЦІЯ СУСПІЛЬСТВА				
1.	Форма держави як характеристика її сутності та змісту	2	2	8
2.	Механізм та апарат сучасної держави	2	2	10
3.	Громадянське суспільство і держава: сутнісний, змістовий та інституційний виміри взаємодії	2	-	8
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2				
Парадигма правового регулювання: змістово-інструментальні виміри				
4.	Феномен правового регулювання та його особливості в умовах воєнного стану	2	2	6
5.	Національна правова система та правова сім'я: змістово-видові виміри	2	2	6
6.	Правотворення, правотворчість та джерела права: концептуалізація вчення	2	2	6
7.	Трансформація законодавства в аспекті її конституціоналізації та гармонізації з правом Європейського Союзу	2	2	6
8.	Правова визначеність та зміст права в аспекті його застосування	2	2	6
	ВСЬОГО	16	14	30

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовний модуль 1. ДЕРЖАВНО-ВЛАДНА ОРГАНІЗАЦІЯ СУСПІЛЬСТВА

Тема 1. Форма держави як характеристика її сутності та змісту

Категорія «форма держави» як наукова категорія та явище соціальної дійсності. Елементи форми держави: взаємозв'язок, взаємодія, взаємовплив. Співвідношення форми держави з сутністю і типом держави. Сутність та зміст державного режиму та його співвідношення з політичним режимом. Чинники становлення та умови існування демократичного державного режиму. Антидемократичний державний режим як антипод демократичного та його різновиди (авторитарний і тоталітарний режими). Державний режим в сучасній Україні. Поняття та форми територіального устрою. Проблеми трансформації державного устрою сучасних держав та чинники, які її визначають. Характеристика міждержавних об'єднань. Конфедерація, співдружність, союз.

Тема 2. Механізм та апарат сучасної держави

Роль механізму держави у забезпеченні здійснення її функцій. Поняття і структура механізму сучасної держави. Різновиди державних інституцій – складових механізму держави: державні органи, державні підприємства, установи та організації. Поняття державного апарату і його характерні ознаки. Державні органи як складова державного апарату. Поняття та різновиди державних органів. Критерії класифікації органів держави. Система державних органів в Україні. Централізація і децентралізація в організації та функціонуванні державних органів. Професійність державного апарату. Принципи організації і діяльності державного апарату. Єдність державної влади та її поділ на законодавчу, виконавчу і судову. Загальна характеристика, функції та принципи діяльності органів законодавчої, виконавчої та судової гілок влади. Специфіка втілення принципу поділу влади в Україні. Система стримувань і противаг між гілками влади за Конституцією України. Державна служба: поняття та її види. Посадова особа. Формування механізму держави (державного апарату) в Україні. Реформи в Україні щодо реорганізації інститутів публічної влади, їх правова основа. Конституційна реформа. Адміністративна реформа. Судово-правова реформа. Реформа місцевого самоврядування. Шляхи реформування прокуратури та інших контрольно-наглядових органів. Органи внутрішніх справ, їх місце та роль у забезпеченні функцій держави.

Тема 3. Громадянське суспільство і держава: сутнісний, змістовий та інституційний виміри взаємодії

Суспільство: поняття та структура. Політична система суспільства: структура та функції. Типологія політичних систем. Держава в політичній системі суспільства. Держава та об'єднання громадян. Організаційні форми

об'єднань громадян в Україні: політичні партії; громадські об'єднання; релігійні організації; професійні спілки. Держава і місцеве самоврядування. Поняття громадянського суспільства. Історичні аспекти формування концепції громадянського суспільства. Громадянин і громадянське суспільство. Структура громадянського суспільства. Механізм взаємодії громадянського суспільства і держави. Принципи взаємодії громадянського суспільства і правової держави. Держава і соціальне партнерство. Механізм соціального партнерства.

Критерії цивілізованості громадського суспільства: економічний, політичний, ідеологічний плюралізм як засади суспільного життя в Україні. Взаємозалежність і взаємодія громадянського суспільства і держави. Держава і релігія, церква. Держави світські та релігійні, клерикальні. Державна і суспільна безпека в Україні.

Змістовний модуль 2. Парадигма правового регулювання: змістово-інструментальні виміри

Тема 1. Феномен правового регулювання та його особливості в умовах воєнного стану

Поняття, особливості, структура механізму правового регулювання. Стадії механізму правового регулювання. Суб'єкти правового регулювання. Правовий вплив. Правове життя. Громадянське суспільство як публічний суб'єкт правового регулювання. Інструменти правового регулювання. Правова реформа. Чинники правового регулювання. ефективність правового регулювання: критерії виміру. Правопорядок. Воєнний стан. Правовий режим воєнного стану. Надзвичайна правотворчість. Надзвичайне законодавство.

Тема 2. Національна правова система та правова сім'я: змістово-видові виміри

Правова система: концептуальний вимір. Елементи правової системи. Поняття, сутність та завдання національної правової системи. Основні функції національної правової системи. Напрями трансформації правової системи.

Правові системи світу: сутність та зміст. Види правових систем в сучасному світі. Глобалізація в сфері права та її наслідки. Особливості розвитку правових систем світу на сучасному етапі.

Тема 3. Правотворення, правотворчість та джерела права: концептуалізація вчення

Правотворення, правотворчість: поняття, види, співвідношення, тенденції розвитку. Понятійний апарат теорії джерел права. «Форма» та «джерело» права: сучасні підходи до визначення поняття і співвідношення.

Класифікація джерел права. Особливості джерел права різних правових сімей (романо-германської, англосаксонської, звичаєвої, релігійної). Нормативно-правовий акт: поняття, ознаки, види. Система законодавства. Упорядкування законодавства. Судовий прецедент – сутність та види. Співвідношення закону і прецеденту у державах загального та континентального права. Принципи права. Правовий звичай та правовий договір як джерела права. Судова практика як джерело права. Рішення Конституційного Суду України: сутність і зміст. Системність джерел права. Дія джерел права в просторі, часі та за колом осіб. Роль, завдання та призначення джерел права у правовій системі.

Тема 4. Трансформація законодавства в аспекті її конституціоналізації та гармонізації з правом Європейського Союзу

Конституціоналізація: поняття, складові та види. Ефективність конституціоналізації: сутність та чинники. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (2014). Право Європейського Союзу. Гармонізація законодавства: зміст, етапи, форми. Адаптація, наближення, рецепція. Директива, регламент.

Тема 5. Правова визначеність та зміст права в аспекті його застосування

Принципи права. Якість закону. Правореалізація. Застосування норм права. Зміст права та його сутність. Тлумачення норм права. Акт застосування норм права. Судова практика. Судова доктрина. Єдність судової практики. Науково-експертна діяльність як засіб визначення змісту права. Експерт в галузі права. Судова експертиза.

**ПЛАН ЛЕКЦІЙ, ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ, ЗАВДАННЯ ДЛЯ
САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ АСПІРАНТІВ
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1
ДЕРЖАВНО-ВЛАДНА ОРГАНІЗАЦІЯ
СУСПІЛЬСТВА
(36 год)**

**Тема 1. Форма держави як характеристика її сутності та змісту
(12 год)**

Лекція 2. (2 год)

1. Сутність та зміст форми держави: концептуалізація проблеми.
2. Форма державного правління та державний устрій – змістові характеристики форми держави.
3. Державний чи політичний режим як складова форми держави у сучасному науковому дискурсі.

Семінарське заняття. (2 год)

1. Історичні типи держав.
2. Зовнішній прояв та внутрішній зміст форми сучасної держави.
3. Перехідні та тимчасові форми державного устрою: історія і сучасність.
4. Особливості форм державного правління країн, що належать до різних правових систем світу.

Питання для самостійної роботи (8 год)

1. Зміст форми держави: взаємозв'язок та взаємозумовленість.
2. Форма держави сучасної України.
3. Політичний режим в Україні у фокусі політологічної та юридичної науки.

**Тема 2. Механізм та апарат держави
(14 год)**

Лекція (2 год)

1. Роль механізму держави у забезпеченні здійснення її функцій.
2. Поняття державного апарату і його характерні ознаки.
3. Принципи організації і діяльності державного апарату.
4. Державна служба: поняття та її види.
5. Формування механізму держави (державного апарату) в Україні.

Семінарське заняття (2 год)

1. Поняття і структура механізму сучасної держави.
2. Різновиди державних інституцій – складових механізму держави: державні органи, державні підприємства, установи та організації.
3. Державні органи як складова державного апарату.
4. Поняття та різновиди державних органів.
5. Критерії класифікації органів держави.
6. Система державних органів в Україні.
7. Централізація і децентралізація в організації та функціонуванні державних органів.
8. Взаємодія місцевих державних органів з органами місцевого самоврядування.
9. Реформи в Україні щодо реорганізації інститутів публічної влади, їх правова основа.

Питання для самостійної роботи (10 год)

1. Охарактеризуйте поняття «механізм держави», з'ясуйте його зміст та структуру.
2. Назвіть основні відмінності між механізмом держави і державним апаратом.
3. Охарактеризуйте поняття «державний апарат», назвіть його основні ознаки.
4. Назвіть систему державних органів влади в Україні.
5. Охарактеризуйте принципи організації і діяльності державного апарату.
6. Визначте співвідношення понять «державний службовець» та «посадова особа».

Тема 3. Громадянське суспільство: сутнісний, змістовий та інституційний виміри (10 год)

Лекція (2 год)

1. Сучасний концепт громадянського суспільства.
2. Основні засади взаємовідносин громадянського суспільства і держави.
3. Роль держави і громадянського суспільства у реалізації та захисті прав і свобод людини і громадянина.

Питання для самостійної роботи (8 год.).

1. Складові елементи поняття громадянського суспільства.
2. Юридична відповідальність держави перед особою в демократичному суспільстві.
3. Взаємозв'язок концепції «громадянське суспільство» з концепцією «верховенство права».
4. Місце та роль інституту прав людини у концепції громадянського суспільства.

5. Взаємовідносини громадянського суспільства з державою.
6. Громадський контроль.

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ ДО ЗМІСТОВНОГО МОДУЛЯ І

1. Теоретичний концепт сучасної демократичної держави.
2. Публічна влада: структура та функції.
3. Динаміка державного устрою та проблеми державного суверенітету.
4. Функції сучасної української держави.
5. Механізм держави в умовах реформування.
6. Напрями удосконалення діяльності державного апарату.
7. Державний орган: поняття, функції, порядок утворення і припинення.
8. Механізм держави: підходи до визначення.
9. Роль механізму держави у забезпеченні здійснення її функцій.
10. Обмеження державної влади.
11. Трансформація інститутів публічної влади в Україні на сучасному етапі.
12. Зовнішній прояв та внутрішній зміст форми сучасної держави.
13. Взаємна відповідальність особи і держави.
14. Соціальна правова держава: концептуальні засади та практичні виміри.
15. Держава та громадянське суспільство: аспекти співвідношення.
16. Трансформація політичної системи суспільства в постглобалізаційну епоху.
17. Інформаційне суспільство та держава.
18. Держава та громадянин в політичній системі суспільства.
19. Людина, право та влада.
20. Політичний режим та форма державного устрою і правління України: проблеми взаємозв'язку.
21. Складні форми держави та союзи.
22. Феномен Європейського Союзу.
23. Міжнародні стандарти та європейські цінності.
24. Принципи організації і діяльності механізму держави та державного апарату.
25. Система державних органів влади в Україні.
26. Державна служба: поняття та види.
27. Громадянське суспільство в Україні: сучасний стан, виклики, стратегія модернізації.
28. Взаємовідносини громадянського суспільства з державою.
29. Роль та значення інститутів громадянського суспільства в умовах надзвичайного стану.

30. Особливості організації та діяльності механізму держави в умовах надзвичайного стану.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ II

Парадигма правового регулювання: змістово-інструментальні виміри

(16 год)

Тема 1. Феномен правового регулювання (4 год)

Лекція (2 год.)

1. Правове регулювання як феномен.
2. Поняття, особливості, структура механізму правового регулювання.
3. Інструменти та стадії механізму правового регулювання.

Семінарське заняття (2 год.)

1. Сутність механізму правового регулювання.
2. Функції та завдання механізму правового регулювання.
3. Стадії правового регулювання.

Питання для самостійної роботи (6 год.)

1. Принципи правового регулювання.
2. Нормативні засади правового регулювання.
3. Ефективність правового регулювання: складові та чинники.
4. Способи, методи та типи правового регулювання.
5. Види правового регулювання.
6. Правова політика та правова реформа.

Тема 2. Національна правова система та правова сім'я: змістово-видові виміри

(12 год)

Лекція (2 год.)

1. Підходи до розуміння категорії «правова система».
2. Елементи правової системи.
3. Поняття, сутність та завдання національної правової системи.
4. Правова система і правова сім'я: концептуальні засади співвідношення.

Семінарське заняття (2 год.)

1. Правова сім'я: основні властивості та складові.
2. Поняття та завдання національної правової системи.
3. Національна правова система та міжнародне право: основні аспекти взаємодії..
4. Правові системи сучасності: видова багатоманітність.

Питання для самостійної роботи (8 год).

1. Основні функції та регулятивний вплив національної правової системи.
2. Типи правових систем, критерії їх класифікації.
3. Характеристика правових систем сучасності.
4. Тенденції та особливості розвитку правових систем світу на сучасному етапі.

Тема 3. Правотворення, правотворчість та джерела права: концептуалізація вчення (4 год)

Лекція (2 год)

1. Правотворення: сутність та зміст.
2. Концептуальні засади правотворчої діяльності.
3. Нормотворчість: сутнісні виміри.
4. Джерела та форми права: концептуальні підходи та основні ознаки.
5. Функції джерел права на сучасному етапі.

Семінарське заняття (2 год.).

1. Правотворення, правотворчість та нормотворчість: співвідношення та взаємозв'язок
2. Види та функції правотворчості.
3. Класифікація джерел права.
4. Система джерел права.
5. Трансформація джерел права України на сучасному етапі

Питання для самостійної роботи (8 год)

1. Поняття «джерела» права як юридичної категорії. Форма і джерело права.
2. Ієрархія джерел права: поняття та характеристика.
3. Джерела права у романо-германській правовій системі.
4. Закон: поняття, ознаки, види. Система законодавства.
5. Нормативно-правові акти: поняття, ознаки, види.
6. Судовий прецедент як джерело права.
7. Дія джерел права у часі, просторі та за колом осіб.

8. Договір нормативно-правового змісту як джерело права.
9. Судова правотворчість і судова практика.
10. Рішення Конституційного Суду України: сутність, ознаки, функції.

Тема 4. Трансформація законодавства в аспекті її конституціоналізації та гармонізації з правом Європейського Союзу

Лекція (2 год)

1. Основні напрями та тенденції розвитку законодавства України на сучасному етапі.
2. Теоретико-правові засади конституціоналізації законодавства України.
3. Гармонізація законодавства України з правом ЄС.
4. Розвиток законодавства в умовах надзвичайного стану.

Семінарське заняття (2 год.).

1. Сутність та значення конституціоналізації законодавства.
2. Ознаки та види конституціоналізації.
3. Правові засади та проблеми гармонізації законодавства України з правом ЄС.
4. Надзвичайна правотворчість та надзвичайне законодавство: сутність та характерні ознаки.

Питання для самостійної роботи (8 год)

1. Конституція як Основний Закон та розвиток законодавства.
2. Конституційність та конституціоналізація законодавства: спільне та відмінне.
3. Сутність та зміст гармонізації національного законодавства з міжнародним правом.
4. Джерела права Європейського Союзу.
5. Види, напрями, етапи гармонізації законодавства.
6. Стан гармонізації законодавства України з правом ЄС.

Тема 5. Правова визначеність та зміст права в аспекті його застосування

Лекція (2 год)

1. Реалізація норм права: сутнісно-видовий аналіз.
2. Принципи та види застосування норм права.
3. Правоінтерпретаційна діяльність уповноважених суб'єктів: мета, види та проблеми ефективності.

Семінарське заняття (2 год.).

1. Особливості застосування права як форми його реалізації
2. Суб'єкти правозастосовчого процесу.
3. Якість законодавства та його застосування.
4. Судове правозастосування: проблеми ефективності.

Питання для самостійної роботи (8 год.).

1. Забезпечення верховенства права в процесі його застосування.
2. Законність, обґрунтованість, пропорційність, доцільність, справедливість, гуманізм як принципи застосування норм права.
3. Правова інтерпретація як засіб правореалізаційної діяльності.
4. Судова доктрина та судова практика.
5. Судова правотворчість в Україні: реалії та перспективи.

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ ДО ЗМІСТОВНОГО МОДУЛЯ II

1. Правове регулювання та правовий вплив: співвідношення понять.
2. Засоби, способи, типи та методи правового регулювання.
3. Типи правових систем, критерії їх класифікації.
4. Характеристика правових систем сучасності.
5. Правова система і правова сім'я: підходи о визначення.
6. Національна правова система та міжнародне право.
7. Механізму правового регулювання: сутнісно-змістові виміри.

8. Основні підходи до розуміння правотворчості та її співвідношення з правотворенням. Види правотворчості.
9. Поняття нормотворчості та законотворчості: аналіз сучасних підходів.
10. Якість закону та її критерії.
11. Правовий закон: критерії визначення.
12. Судовий прецедент та проблеми його поширення в Україні.
13. Поняття, цілі і значення законодавчої техніки: сучасні доктринальні підходи.
14. Засоби законодавчої техніки.
15. Дія та чинність закону як його властивості.
16. Правовий вплив та правове регулювання як теоретико-правові категорії.
17. Поняття, сутність і види правових стимулів та обмежень.
18. Конфлікти та компроміси в праві.
19. Інтерпретація принципу верховенства права у сучасній вітчизняній юридичній науці.
20. Верховенство права та верховенство закону: співвідношення.
21. Форма і джерело права.
22. Ієрархія джерел права: поняття та характеристика.

23. Судова правотворчість і судова практика. Судова доктрина.

24. Джерела права Європейського Союзу

25. Гармонізація законодавства України з правом ЄС: напрями, етапи, завдання.
26. Тлумачення норм права та його результати.
27. Проблеми конституціоналізації законодавства України.
28. Актуальні проблеми застосування норм права на сучасному етапі.
29. Проблеми тлумачення Конституції України Конституційним Судом України.
30. Рішення Конституційного Суду України як правовий акт.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Нормативна база

1. Конституція України зі змінами та доповненнями // Відомості Верховної Ради України. – 1996. - № 30. - Ст. 141. – Електронний ресурс. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

Наукова література

1. Бостан С. К. Форма правління сучасної держави: проблеми історії, теорії, практики. Монографія / С. К. Бостан // Запоріжжя : Юридичний ін-т, 2005. 540 с. Верник О.І., Куфтирєв П.В., Машков А.Д., Межі державної влади. К.: Юрінком Інтер, 2001. 216 с.
2. Далявська Т.П. Феномен невизнаних держав: політологічний аналіз. К.: Університет "КРОК", 2018. 228 с.
3. Береза А. В Реформування публічної влади: сучасні концепції та політична практика. Київ : Логос, 2012.
4. Вступ до теорії правових систем / За заг. ред. О. В. Зайчука, Н. М. Оніщенко: монографія. Київ : "Вид-во "Юридична думка", 2006. 432 с.
5. Волинець В. В. Функції сучасної держави: теоретико-правові проблеми: монографія. Київ : Логос, 2012.
6. Войтович Р.В. Вплив глобалізації на систему державного управління (теоретико-методологічний аналіз) : монографія. Київ, 2007. 640 с.
7. Гамбург Леонід Самойлович Державна влада : територіальний устрій і децентралізація. URL: <http://dspace.zsmu.edu.ua/bitstream/123456789/10524/1/%D0%9C%D0%BE>

%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D0%B8%D1%8F.pdf

8. Герилів Д. Типологія права: теоретико-правове дослідження : монограф./ Данило Гаврилів -Львів: ПАШС, 2016. 196 с.

9. Громадянське суспільство і держава в Україні: проблеми взаємодії. К., 2004.

10. Громадянське суспільство в Україні в умовах демократичних трансформацій: перспективи розвитку: науково-аналітична доповідь / Шемшученко Ю.С., Скрипнюк О.В., Оніщенко Н.М., Батанов О.В., Сунегін С.О. Київ: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2017. 100 с.

11. Громадянське суспільство в Україні: сучасний стан, виклики, стратегія модернізації: монографія: У 3 т./за заг ред.. акад. НАН України Ю.С. Шемшученка та акад. НАПрН О.В.Скрипнюка / Т.2: Доктринальний вимір галузевих засад функціонування громадянського суспільства в Україні. Київ: Вид-во «Юридична думка», 2019. 588 с. (Т/2).

12. Денисюк М. В. Взаємодія держави та інститутів громадянського суспільства. Київ : Атіка, 2015.

13. Далявська Т.П. Феномен незвідомих держав: політологічний аналіз. К.: Університет "КРОК", 2018. 228 с.

14. Державне управління: філософські, світоглядні та методологічні проблеми : монографія / за ред. В.М. Князева. Київ, 2003. 320 с.

15. Дмитренко М.А. Політична система України: розвиток в умовах глобалізації та інформаційної революції / НПУ ім. М.П. Драгоманова, Ін-т оператив. діяльн. та держ. безпеки. К.: Знання України, 2008. 544 с.

16. Джерела конституційного права України : монографія / НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького ; [Ю.С. Шемшученко та ін.].Видання Київ : Наукова думка, 2010. 709 с.

17. Договір про функціонування Європейського Союзу. Конституційні акти Європейського Союзу (в редакції Лісабонського договору)/ пер. І. Друзенка та С. Друзенко, за заг. ред.. Г. Друзенка. Київ : "К.І.С.", 2010. 536 с.

18. Законотворення: сучасні реалії та тенденції розвитку: монографія / О.Л. Копиленко та ін. Київ : Ін-т законодавства Верховної Ради України; Кам`янець-Подільський: ТОВ "Друкарня Рута" 2014. 232 с.

19. Заєць А. П. Правова держава в контексті новітнього українського досвіду. К., 1999. С.51.

20. Копейчиков В. В. Механізм радянського державства. Москва : Юрид. лит., 1968.

21. Кін Джон. Громадянське суспільство: старі образи, нове бачення. Київ :К.І.С., 2000.
22. Ковальчук В. Б. Легітимність державної влади в правовій теорії та державно-правовій практиці: монографія / В. Б. Ковальчук. К.: Логос, 2011. 392 с.
23. Колодій А. М. Принципи права України. Київ : Юрінком Інтер 1998. 208 с.
24. Корчевна Л. О. Проблема різноджерельного права: Дослід порівняльного правознавства. Київ: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького- го НАН України, 2004. 360 с.
25. Кравець В. М. Типи праворозуміння як методології основних філософсько- правових дискурсів : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.12 / В. М. Кравець. Нац. акад. внутр. справ України. К., 2003. 20 с.
26. Кресіна І.О., Кушнар'єв І.В. Політична корупція: глобальні виклики і Україна. Київ: Норма права, 2022. 296 с.
27. Кукуруз О.В. Взаємодія політики і права у процесі суспільної трансформації в Україні та Республіці Польща: монографія. Київ: «ФОРМ-Подолін І.В.», 2020. 368 с.
28. Лоцихін О. М. Економічна функція сучасної держави. Теоретико-правові аспекти: Монографія. - К., 2008.
29. Малишев Б. В. Судовий прецедент у правовій системі Англії (теоретико-правовий аспект): автореф. дис.... канд. юрид. наук / Б. В. Малишев. - Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. - К., 2002. - 19 с.
30. Мироненко П. В. Форма правління: політичні трансформації на зламі століть: монографія. К.: ВЦ "Академія", 2014. 220 с.
31. Наливайко Л. Р. Державний лад України: теоретико-правова модель : монографія / Л. Р. Наливайко. Х. : Право, 2009. 598 с.
32. Національна правова система в умовах глобалізації: чинники реформування та оновлення: науково-аналітична доповідь / Шемшученко Ю.С., Скрипнюк О.В., Оніщенко Н.М., Пархоменко Н.М., Тарахонич Т.І, Сунегін С.О. Київ: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2019. 108 с.
33. Національна правова система: реформування та оновлення: науково-аналітична доповідь / Оніщенко Н.М., Пархоменко Н.М. та ін. Київ: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2017. 176 с.
34. Національна стійкість України: стратегія відповіді на виклики та випередження гібридних загроз: національна доповідь/ ред.. кол. С.І. Пирожков, О.М. Майборода, Н.В. Хамітов, Є.І. Головаха, С.С. Дембіцький, В.А. Смолій, О.В. Скрипнюк, С.В. Стоєцький / Інститут політичних і етнонаціональних досліджень імені І.Ф. Кураса НАН України. Київ, 2022. 552 с.

35. Наукові засади державотворення і правотворення: історія сучасності і перспективи: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 19 серпня 2021 р.). До 30-річчя незалежності України/ за заг. ред. акад. НАН України Ю.С. Шемшученка. Київ: Вид-во «Юридична думка», 2021. 372 с.

36. Органи державної влади України: монографія / за ред. В. Ф. Погорілка. - К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2002.

37. Оніщенко Н.М., Пархоменко Н.М.. Соціальний вимір правової системи: реалії та перспективи: монографія / відп. ред. Ю.С. Шемшученко. - К: вид-во "Юридична думка", 2011. - 186 с.

38. Правова доктрина України: у 5 т. / Харків: Право, Т.1.- 2013 .

39. Правова політологія. Академічний курс: підручник/авт. кол.: за ред. І.О. Кресіної. Київ: Інститут держави і права імені В.М. Корецького НАН України, 2021. 480 с.

40. Порівняльне правознавство (теоретико-правове дослідження) : монографія / за ред. О.В. Зайчука, Н.М. Оніщенко.-К.: "Видавництво "Фенікс", 2007. - 400 с.

41. Політика, право і влада в контексті трансформаційних процесів в Україні: монографія / Кресіна І. О., Матвієнко А. С., Оніщенко Н. М. Перегуда Є. В., Скрипнюк О. В., Балан С. В., Стойко О. М.; За редакцією І. О. Кресіної. - К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2006. - 304 с.

42. Пейн Т. Права людини. Львів: Літопис, 2000.

43. Панкевич О.З. Соціальна держава: проблеми загальної теорії: Монографія / За заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. П.М. Рабіновича. - Львів: Львівський юридичний інститут МВС України, 2004. 183 с.

44. Пархоменко Н. М. Джерела права: проблеми теорії та методології: монографія / Н. М. Пархоменко. - К. : ТОВ "Видавництво "Юридична думка"", 2008. 336 с.

45. Пархоменко Н.М. Розвиток законодавства України в контексті конституціоналізації, євроінтеграції та забезпечення прав людини: монографія. Київ: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2016. 254 с.

46. Пархоменко Н.М. Парадигма правового регулювання в Україні: змістовно-інструментальні виміри. Київ: Парламентське видавництво, 2023. – 320 с.

47. Політика, право і влада в світлі правової політології: монографія / кол. авт.: за ред. І.О. Кресіної. Київ: Інститут держави і права імені В.М. Корецького НАН України, 2022. 370 с.

48. Право і прогрес: запити громадянського суспільства: монографія. За заг. ред. Оніщенко Н.М. Київ: Видавництво «Наукова думка» НАН України», 2020. 368 с.

49. Правова доктрина і державність: вектор взаємозв'язку: монографія. За заг. ред. Оніщенко Н.М. Київ: «Наукова думка», 2022. 431 с.
50. Правова ідеологія як засадничий принцип консолідації українського суспільства: науково-аналітична доповідь / Шемшученко Ю.С., Скрипнюк О.В., Оніщенко Н.М., Пархоменко Н.М., Макаренко Л.О., Сунегін С.О. Київ: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2018. 86 с
51. Правові засади забезпечення ефективних комунікативних практик в сучасному інформаційному суспільстві: реалії та перспективи: науково-аналітична доповідь / Шемшученко Ю.С., Скрипнюк О.В., Оніщенко Н.М., Пархоменко Н.М., Богініч О.Л., Сунегін С.О. Київ: Інститут держави і права імені В.М. Корецького НАН України, 2021. 92 с.
52. Ракул О.В. Теоретичні засади удосконалення діяльності державного апарату України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / Нац. акад. внутр. справ. - К., 2010. - 17 с.
53. Рабінович П.М. Основи загальної теорії держави і права. - К.:Атіка, 2001.- С.158 - 161.
54. Серьогіна С. Г. Форма правління: питання конституційно-правової теорії та практики : монографія / С. Г. Серьогіна. Х. : Право, 2011. 768 с.
55. Сіленко А.О. Соціальна держава: територія для перемін. - Одеса: УДАР, 2000. - 280 с.
56. Скрипнюк О.В. Соціальна правова держава в Україні: проблеми теорії і практики - К., 2000. - 599 с.
57. Скрипнюк О. В. Демократія: Україна і світовий вимір (концепції, моделі та суспільна практика). - К. : Логос, 2006.
58. Стратегія політико-правового розвитку України до 2030 року: науково-аналітична записка / Кол. авт.; за ред. І. О. Кресіної. Київ: Інститут держави і права імені В. М. Корецького НАН України, 2022. 176 с.
59. Сухонос В.В. Держава: питання теорії (загальний і конституційно-правовий аспекти) / В.В. Сухонос. Суми : Університетська книга, 2015. -343 с.
60. Сухонос В.В. Монархія як державна форма: історико-теоретичний та конституційно-правовий аспекти. Монографія. Суми: видавничо-виробниче підприємство "Марія -1" ТОВ, 2010. 368 с.
61. Сухонос В.В. Державне правління: еволюція сучасних форм: [монографія] / В.В. Сухонос. Суми: Університетська книга, 2017. 310 с.
62. Сухонос В. В. Інститут глави держави в конституційному праві : монографія / В. В. Сухонос. Суми ДВНЗ "УАБС НБУ", 2011. 339 с.
63. Сучасний унітаризм: доктрина і практика: монографія. До 30-річчя незалежності України/ Ю.С. Шемшученко, О.В.Скрипнюк, О.В.

Батанов та ін.; від. ред. Ю.С.Шемшученко. Київ: Вид-во «Юридична думка», 2021. 514 с.

64. Теорія держави і права : навч. посібник / К. С. Бостан, С. Д. Гусарев, Н. М. Пархоменко та ін. - К. : Вид-во "Академія", 2013. - 348 с.

65. Тихомиров А. Д. Юридическая компаративистика. Философские, теоретические и методологические проблемы. - К.: "Знання", 2005. - 334 с.

66. Томашевська М. О. Корпоративні акти в системі джерел права України : автореф. дис.... канд. юрид. наук / М. О. Томашевська.; Ін-т законодавства Верховної Ради України. - К., 2005. - 19 с.

67. Тополевський Р. Б. Системні зв'язки юридичних джерел права: автореф. дис.... канд. юрид. наук / Р. Б. Тополевський. - Х., 2004. - 18 с.

68. Толкачева Н. Є. Звичаєве право: навчальний посібник. - К.: ВПЦ "Київський університет", 2005. - 366 с.

69. Трансформація правової ідеології у контексті сучасних викликів: монографія. За заг. ред. Оніщенко Н.М. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2016. 472

70. Хорошковська Д. Ю. Роль судової практики в системі джерел права України: теоретико-правове дослідження : автореф. Дис..канд. юрид. наук / Д. Ю. Хорошковська. - К., 2006. - 20 с.

71. Цветков В.В., Горбатенко В.П. Демократія, управління, бюрократія. - К.: ІДП ім. В. М. Корецького НАН України, 2001. - 248 с.

72. Шевченко А.Є., Міщук В.В. Унітарна форма територіального устрою України та окремих країн Європи (порівняльно-правовий аналіз). Видавництво: МП Леся. 2013. 248 с.

73. Ефективність норм права. Зб. наук. праць. Матеріали VII міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 17 лист. 2016 р.) / за заг. ред. Н.М. Пархоменко, М.М. Шумила, І.О. Ізарової. – Київ: Ніка-Центр, 2016. – 540 с.

74. Юридичні факти в системі правового регулювання. Зб. наук. праць. Матеріали VI міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 26 лист. 2015 р.) / за заг. ред. Н.М. Пархоменко, М.М. Шумила, І.О. Ізарової. – К.: ВД «Дакор», 2015. 630 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

1 Верховна Рада України: <http://zakon2.rada.gov.ua>

2 Міністерство юстиції України: <http://www.minjust.gov.ua/>

3 Бібліотека Інституту Поглиблених Правничих Студій. Велика Британія. URL: <http://www.ials.sas.ac.uk/library/library.htm>

4 “Бібліотека юриста”. URL: <http://www.lawbook.by.ru/>

5 Інформаційні ресурси Верховної Ради України. URL: <https://www.rada.gov.ua/infres>

- 6 Наукова бібліотека ім. М. Максимовича Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. URL: www.library.univ.kiev.ua
- 7 Наукова бібліотека Національного університету “Києво-Могилянська академія”. URL: <http://www.ukma.kiev.ua/ukmalib>
- 8 Нові видання Інституту держави і права імені В.М. Корецького НАН України. URL: http://idpnan.org.ua/vidavnicna_dijalnist.html
- 9 Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
- 10 Національна Парламентська бібліотека України. URL: <http://www.nplu.kiev.ua/>
- 11 Національна бібліотека Франції. URL: <http://www.bnf.fr/>
- 12 Національна Парламентська бібліотека України. URL: <http://www.nplu.kiev.ua/>
- 13 Німецькі бібліотеки. URL: <http://www.ddb.de/>
- 14 Сайт “Бібліотека юриста”. URL: <http://www.lawbook.by.ru/>
- 15 Українська правнича фундація. URL: <http://www.ulf.com.ua/>
- 16 Центр європейського і порівняльного права. URL: <http://www.eclg.gov.ua/>
- 17 Центр розвитку українського законодавства. URL: <http://www.ulde.kiev.ua/news.php>
- 18 Юридична бібліотека Школи права Йелльського університету. URL: <http://www.law.yale.edu/library/>

**ПЕРЕЛІК КОНТРОЛЬНИХ ЗАПИТАНЬ ДО ІСПИТУ
З ДИСЦИПЛІНИ «АКТУАЛЬНІ ПОТРЕБИ ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І
ПРАВА»**

1. Теоретичний концепт сучасної демократичної держави.
2. Публічна влада: структура та функції.
3. Динаміка державного устрою та проблеми державного суверенітету.
4. Функції сучасної української держави.
5. Механізм держави в умовах реформування.
6. Напрями удосконалення діяльності державного апарату.
7. Державний орган: поняття, функції, порядок утворення і припинення.
8. Механізм держави: підходи до визначення.
9. Роль механізму держави у забезпеченні здійснення її функцій.
10. Обмеження державної влади.
11. Трансформація інститутів публічної влади в Україні на сучасному етапі.
12. Зовнішній прояв та внутрішній зміст форми сучасної держави.
13. Взаємна відповідальність особи і держави.

14. Соціальна правова держава: концептуальні засади та практичні виміри.
15. Держава та громадянське суспільство: аспекти співвідношення.
16. Трансформація політичної системи суспільства в постглобалізаційну епоху.
17. Інформаційне суспільство та держава.
18. Держава та громадянин в політичній системі суспільства.
19. Людина, право та влада.
20. Політичний режим та форма державного устрою і правління України: проблеми взаємозв'язку.
21. Складні форми держави та союзи.
22. Феномен Європейського Союзу.
23. Міжнародні стандарти та європейські цінності.
24. Принципи організації і діяльності механізму держави та державного апарату.
25. Система державних органів влади в Україні.
26. Державна служба: поняття та види.
27. Громадянське суспільство в Україні: сучасний стан, виклики, стратегія модернізації.
28. Взаємовідносини громадянського суспільства з державою.
29. Роль та значення інститутів громадянського суспільства в умовах надзвичайного стану.
30. Особливості організації та діяльності механізму держави в умовах надзвичайного стану.
31. Правове регулювання та правовий вплив: співвідношення понять.
32. Засоби, способи, типи та методи правового регулювання.
33. Типи правових систем, критерії їх класифікації.
34. Характеристика правових систем сучасності.
35. Правова система і правова сім'я: підходи до визначення.
36. Національна правова система та міжнародне право.
37. Механізму правового регулювання: сутнісно-змістові виміри.
38. Основні підходи до розуміння правотворчості та її співвідношення з правотворенням. Види правотворчості.
39. Поняття нормотворчості та законотворчості: аналіз сучасних підходів.
40. Якість закону та її критерії.
41. Правовий закон: критерії визначення.
42. Судовий прецедент та проблеми його поширення в Україні.
43. Поняття, цілі і значення законодавчої техніки: сучасні доктринальні підходи.
44. Засоби законодавчої техніки.
45. Дія та чинність закону як його властивості.

46. Правовий вплив та правове регулювання як теоретико-правові категорії.
47. Поняття, сутність і види правових стимулів та обмежень.
48. Конфлікти та компроміси в праві.
49. Інтерпретація принципу верховенства права у сучасній вітчизняній юридичній науці.
50. Верховенство права та верховенство закону: співвідношення.
51. Форма і джерело права.
52. Ієрархія джерел права: поняття та характеристика.

53. Судова правотворчість і судова практика. Судова доктрина.

54. Джерела права Європейського Союзу
55. Гармонізація законодавства України з правом ЄС: напрями, етапи, завдання.

56. Тлумачення норм права та його результати.

57. Проблеми конституціоналізації законодавства України.

58. Актуальні проблеми застосування норм права на сучасному етапі.
59. Проблеми тлумачення Конституції України Конституційним Судом України.
60. Рішення Конституційного Суду України як правовий акт.